

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ФИЛОЛОШКОГ ФАКУЛТЕТА
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

ИЗВЕШТАЈ О ПРЕГЛЕДУ И ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. Датум и орган који је именовео Комисију:

Наставно-научно веће Филолошког факултета на II електронској седници одржаној 26. јуна 2020. године (Број 1507/1 од 9.07.2020)

2. Састав Комисије:

1. др Мирјана Теодосијевић, редовни професор турског језика и књижевности
Ужа научна област: Туркологија
Датум избора у звање и назив факултета: 21.06.2005, Филолошки факултет
Универзитета у Београду

2. др Ксенија Ајкут, редовни професор турског језика и књижевности
Ужа научна област: Туркологија
Датум избора у звање и назив факултета: 17.04.2019, Филолошки факултет
Универзитета у Београду

3. др Октај Ахмед, редовни професор за предмете Морфологија турског језика
и Синтакса турског језика
Ужа научна област: Туркологија
Датум избора у звање и назив факултета: 30.04.2015, Филолошки факултет „Блаже
Конески“ Универзитета „Кирил и Методиј“ у Скопљу.

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Име, име једног родитеља, презиме	Смиљана, Михаило, Ристић Бојанић
Датум и место рођења	22. 4. 1983. Београд
Наслов мастер рада	Чланци проф. др Хамзе Зулфикара у часопису <i>Türk Dili</i>
Датум и место одбране мастер рада	26. 3. 2010, Филолошки факултет, Београд
Научна област из које је стечено академско звање мастер	Туркологија

III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Проучавање деминуције у турском језику с творбеног, семантичког и прагматичког аспекта

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Докторска дисертација мар Смиљане Ристић Бојанић обухвата 157 компјутерски штампаних страница са проредом од 1 реда и подељена је на следећа поглавља:

1. Увод (стр. 1–2); 2. Творба речи у турском језику (3–7); 3. Појам и дефиниције деминуције и деминутива (8–19); 4. Деминутивно-хипокористички суфикси у турском језику (20–47); 5. Семантика деминутива у турском језику (48–105); 6. Прагматичка вредност изведеница са деминутивно-хипокористичким суфиксима (106–123); 7. Деминутиви у кратким формама народне књижевности (124–137); 8. Контрастирање и преводна еквиваленција (138–142); 9. Закључак (143–145); Литература (146–152); Извори (153–154), Списак скраћеница (155–156); Биографија (157). Списак литературе на крају рада садржи 150 библиографских јединица. Списак извора броји 77 јединица.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

У *Уводу* је одређен предмет дисертације – деминуција у турском језику, која се сагледава са дијахронијског и синхронијског аспекта, а затим се дефинишу оквир, предмет и циљ истраживања. Кандидаткиња је одабрала еклектички приступ предмету истраживања који анализира пре свега са аспекта творбе речи, семантике и прагматике, али и из угла морфофонологије и синтаксе. У уводном делу дисертације се указује на значај деминуције у савременом турском језику и деминутива као речи са високом фреквентношћу употребе. Са циљем да поткрепи хипотезу да категорија деминутива у турском језику није довољно изучена, кандидаткиња је трагала за грађом којом би се показала широка семантичка и прагматичка палета деминутива. Корпусну базу чини функционалностилски разноврсна грађа: грађа је ексцерпирана највећим делом из великог броја дела савремене турске књижевности писане након републиканског периода, коришћени су примери и из публицистичког и научног стила, док се један део грађе ослања на примере из разговорног стила.

За деминутиве се врло често везују хипокористици као њихови природни пратиоци, те се у истраживању истиче хипокористичка црта деминутива нарочито у фамилијарном говору, посебно у обраћању блиским или драгим особама.

За потребе истраживања коришћена је литература на турском, српском и енглеском језику.

У поглављу *Творба речи у турском језику* кандидаткиња се осврће на аглутинативну структуру турског језика и указује на место деминутива у његовом творбеном систему. Суфиксација је истакнута као најпродуктивнији творбени начин богаћења лексичког фонда, а деминуција се у турском језику постиже управо суфиксацијом – деминутивни суфикси представљају деноминалне творбене суфиксе који у изведенице уносе модификационо значење. Кандидаткиња пружа преглед и анализу врста морфема у турском језику с морфофолошког аспекта, анализирајући спојеве творбене основе и суфикса и указујући на фонетске промене које се реализују у оквиру правила вокалне и консонантске хармоније.

Поглавље *Појам и дефиниције деминуције и деминутива* пружа свеобухватан преглед дефиниција појмова „деминуција“ и „деминутив“ преузетих из референтних општих приручника као што су речници, енциклопедије, лексикони и граматике, након

чега пружа преглед релевантних савремених лингвистичких истраживања на тему деминуције. Овде кандидаткиња концизно и прегледно излаже и коментарише досадашња истраживања и даје преглед различитих извора писаних на тему деминутива, пре свега монографије и радове, са српскохрватског и енглеског језичког простора, а након тога детаљно анализира и турколошку литературу. Ослањајући се на велики број турских и страних граматака турског језика, као и на термилошке речнике, у овом поглављу је детаљно анализирана терминологија у вези са деминуцијом, а на првом месту термини „деминутив“ и „хипокористик“. Посебан осврт је дат на класификацију и категоризацију деминутива и хипокористика у турском језику.

Како је предмет истраживања рада творбена деминуција, у поглављу *Деминутивно-хипокористички суфикси у турском језику* пружа се анализа творбено-семантичких аспеката деминутивно-хипокористичких суфикса и изведеница. Детаљно се анализирају врсте речи и однос мотивације између творбене основе и суфикса. Дате су табеле у којима су наведени деминутивно-хипокористички суфикси у турском језику, затим преглед деминутивно-хипокористичких суфикса у турколошкој литератури (према ауторима), као и подела деминутивно-хипокористичких суфикса према врсти лексеме коју граде. Посебно су предочени суфикси који се налазе на периферији система деминуције у турском језику, попут *-ş, -ış, -oş, -ik, -i* и *-o*, суфиксе који најчешће граде изведенице које чине део експресивне лексике.

Потпоглавље *Преглед деминутивно-хипокористичких суфикса у ранијим фазама турског језика* пружа увид у развој деминуције на основу ког се може повући паралела између некадашњег стања и стања у савременом турском језику.

Највећи део овог поглавља чини творбено-семантичка анализа деминутивно-хипокористичких суфикса у савременом турском језику *-cik, -cak, -ca, -cağiz, -ciğaz, -rak*, као и суфикса *-mtırak, -si, -msi*, као суфикса који превентивно служе за уношење сментике сличности у мотивну реч. Анализа сваког од наведених суфикса засебно доноси детаљан приказ њихових фонолошких карактеристика, затим односа мотивације са мотивном речју, степена продуктивности у савременом турском језику, а говори се и о поименичавању изведених придева са неким од деминутивних наставака (*küçücük*), као и о „сложеним (двоструким, проширеним) суфиксима“ попут *-cacik*.

У овом поглављу се говори и о даљој деминуцији у турском језику, као и о једном нетипичном виду деминуције која подразумева употребу лексема *yarı* і *yarım* (пола, половина, полу-). Посебно потпоглавље је посвећено краћем прегледу стања турског деминутивног суфикса *-cik* (-цик) у српском језику.

На почетку поглавља *Семантика деминутива у турском језику* дата је анализа развијања деминутивних и хипокористичких значења код различитих врста речи: именица, придева, прилога, затим заменица, бројева, и др. Када је реч о деминуцији у турском језику, на првом месту се подразумева именичка, придевска и прилошка деминуција.

Кандидаткиња истиче да именичка деминуција у турском језику с аспекта семантике подразумева на првом месту умањеност у сфери квантитета (мала величина или слаб интензитет), али исто тако врло често подразумева и хипокористичко значење „мио, драг, сирот“ у сфери експресива, а понекад и пејоративно значење или негативну субјективну оцену, посебно код изведеница које означавају људска бића. Семантика именичких деминутива је приказана кроз примере деминутива подељених у значењске категорије попут деминутива у категорији људских бића, животиња, делова тела,

предмета, мера за време, мера за количину, у категорији хране и пића, апстрактних именица, новца и монета итд. На пољу именичке деминуције посебно је истакнута продуктивност суфикса *-cik*.

У раду је деминуција код придева и прилога у турском језику издвојена као тема која са собом доноси нека важна недовољно разјашњена питања у турколошкој лингвистици попут семантичког варирања, тачније, проблема нестабилности семантичне информације. Наиме, деминутивни придеви првенствено означавају мање заступљену особину од оне исказане мотивним придевом. Међутим, кандидаткиња се осврће на проблем деминуције и интензификације који се јавља код појединих суфикса као модификатора за степеновање својства придева и прилога (попут, на пример, суфикса *-cik* и *-ca*) – поставља се питање да ли је реч о деминутиву, појачаном деминутиву, интензификатору, или о субјективној оцени која не подразумева интензитет, тј. увећан или умањен степен својства основног придева. Такође, у овом делу рада се говори о антонимима и градацији код модификованих прилога и прилога на примеру градационих скала на чијим крајевима се налазе антонимијски парови.

Деминуција код заменица је анализирана на заменицама *kendi*, *her*, *herkes* и *kimse* где кандидаткиња даје осврт на продуктивност и мотивисаност.

Посебно је занимљиво потпоглавље *Деминуција код осталих врста речи* у којем се анализирају случајеви додавања деминутивних наставака на врсте речи које иначе у стандарном језику нису подложне деминуирању, попут многих постпозиција (на пример *önsecik*), затим узвика (*ahacik*), бројева (*ikicik*) и др. Разлог што те врсте речи у стандардом језику не примају деминутивне суфиксе је семантичка неспојивост основне речи и суфикса. Међутим, кандидаткиња кроз примере из свакодневног говора, али и из књижевних дела, илуструје ту необичну појаву у турском која се везује за супстандарну лексику или, пак, представља стилску егзибицију (попут синтагме *kutu gibicik*).

У истом потпоглављу је обрађена и употреба деминутивних облика именица *bura*, *şura* и *ora*, којима се најчешће указује на близину, тј. малу удаљеност (*şuracıkta*), а затим и употреба деминутивних облика неодређеноколичинских (*bu kadarıcık*) као и основних бројева (*on altıcık saniye*).

Када је у питању глаголска деминуција, кандидаткиња истиче чињеницу да у турском језику код глагола не постоји деминуција која се постиже суфиксацијом, као што је ситуација када су у питању друге врсте речи. Међутим, полазећи од резултата истраживања глаголске деминуције у српском језику и поредећи такве глаголе са стањем у турском језику, кандидаткиња анализира начине добијања глагола са деминутивним значењем у турском језику, наглашавајући да је реч о широком схватању значења деминутивности код глагола (приближно изражавање деминуирања глагола лексичким и синтаксичким путем ради постизања модификације интензитета и динамике радње).

У потпоглављу под називом *Лексикализација именичких деминутива* Смиљана Ристић Бојанић даје посебан осврт на процес лексикализације у турском језику и њену улогу у богаћењу основног и терминолошког лексичког фонда. Поред лексикализације се говори и о полисемантичкој структури одређеног броја деминутива у турском језику. Такво семантичко варирање у оквиру исте лексеме је неретко, а везује се за однос мотивације и демотивације, као и јачину и стабилност, тј. нестабилност једног таквог односа. У раду је истакнута улога суфикса *-cik*, *-ca* и *-cak* и њихова продуктивност на пољу лексикализације деминутивних изведеница. Кандидаткиња кроз лексикографске примере указује на заступљеност наведених суфикса у терминима у многим наукама и

дисциплинама попут медицине, анатомије, зоологије, биологије, технологије и др. Поред тога, у раду су анализиране и изведене лексеме са деминутивним суфиксима које су део општег лексичког фонда, а код којих не постоји деминутивно значење већ се са деминутивима могу повезати само на формално-творбеном плану (*yapmacık*). Када су у питању суфикси *-rak*, *-msi* и *-si*, у раду се истиче да се код лексикализације речи са овим суфиксима примећује семантика сличности и опскрбљености неком особином (*köpeğimsiler*).

Још један важан аспект реализације деминутивних суфикса о којем се говори у раду јесте њихова улога у грађењу топонима у турском језику (*Ayvacık, Köyceğiz, Yenice, ...*).

Надовезујући се на тему лексикализације, кандидаткиња у раду описује и анализира процес терминологизације деминутива. Иако у турском постоји велики број термиолошких позајмљеница које су у језик ушле као последица дугих језичких контаката (пре свега из арапског и персијског) или великог културолошког утицаја у новијим раздобљима историје (из француског и енглеског), исто тако постоји и велики број домаћих термина који се умногостручио након језичке реформе која је започета након оснивања Републике Турске и чији је један од основних задатака било чишћење језика од позајмљеница и њихово замењивање старим, изворно турским речима, као и стварање неологизама путем деривације. Како кандидаткиња наводи, то је довело до терминологизације великог броја деминутива, али и до појаве великог броја синонима, с обзиром на то да су многи термини-позамљенице наставили да се употребљавају паралелно са турским терминима (*kelime : sözcük*). Највећи број термина изграђених помоћу деминутивних суфикса забележен је на пољу медицине, ботанике и зоологије (*bademcik, gelincik, kılçık* и др).

У раду се у потпоглављу *Експресивизација и жаргонизација језика* анализирају најновији творбени процеси у оквиру разговорног стила у које спада и грађење изведеница неким од деминутивно-хипокористичких суфикса из центра или периферије лексичког система, где такве изведенице најчешће представљају стилски маркиране речи или се њима ублажава значење основне мотивне речи. Кандидаткиња указује на појачану експресивизацију код именских и придевских речи у савременом турском језику, а посебно на експресивизацију лексема којима се означавају породични или родбински односи (*oğluş, annişko, bebişko, teyzoş, canıkom* и сл). У оквиру овог потпоглавља врши се творбена, семантичка и прагматичка анализа деминутивно-хипокористичких суфикса који граде деминутиве и остале експресиве.

У засебном потпоглављу које носи назив *Деминутиви у речницима жаргона* Смиљана Ристић Бојанић даје опис и анализу експресивне жаргонске грађе са деминутивним суфиксима, ексерпирание из одабраних лексикографских жаргонских дела на турском језику. Задржавајући се на значењу жаргонских изведеница, кандидаткиња даје немали број жаргонизама са суфиксима који у значење мотивне речи уносе семантику ублажавања, експресивности, нежности, подругљивости, подсмеха и сл. Хипокористички, као природни пратиоци деминутива, јављају се са правим хипокористичким значењем (*kuşcağız*), али неретко се у речи преплићу и значење умањености и хипокористично значење (*ayıcık*). У даљем раду је извршена и анализа деминутива и хипокористика личних имена. Кандидаткиња је грађу, поред примера из свакодневног говора, ексерпирала и из речника личних имена усмеравајући пажњу на имена која су примила неке од деминутивно-хипокористичких суфикса.

У наредном потпоглављу се обрађује питање плеоназама у конструкцијама које подразумевају придев са значењем малости или сажалења (попут *küçük, minik; zavallı*) испред именских деминутива и хипокористика. Кандидаткиња на великом броју примера указује на ту неретку појаву у турском језику и закључује да је плеоназам, иако у неким функционалним стиловима редувантан, заправо стилски прихватљив, посебно у књижевним делима, јер има улогу стилског средства за појачавање умањености и истицања хипокористичких нијанси у значењу деминутивне изведенице. Даље се у раду говори о интензификацији значења умањења путем редупликације придева и прилога.

У поглављу *Прагматичка вредност изведеница са деминутивно-хипокористичким суфиксима* анализира се улога деминутивних твореница у различитим комуникативним чиновима. Пружајући врло широк дијапазон примера, Смиљана Ристић Бојанић на нивоу текста у овиру говорних чинова анализира развијање богатих прагматичких значења деминутивних изведеница. Кандидаткиња закључује да се за умањивање наметања у турском језику деминутив употребљава као једно од најчешћих средстава, посебно у илокутивном исказу у виду захтева или молбе (*bir kerecik, bir saatçik, azıcık*). Међу анализираним примерима су и искази у којима се закључује намера говорника да одобривољи саговорника употребом деминутива или хипокористика личног имена или речи која означава фамилијарни однос (*babacığım, karıcığım*), затим намера да се покаже љубазност и створи атмосфера блискости употребом деминутива у сфери хране и пића (*bir kahvecik, çayusağız*), затим чин самообмањивања, свесно умањивање уложеног труда и сл. Анализирају се и примери са деминутивима у исказима који представљају део стратегије учтивости, затим примери у којима се деминутиви употребљавају као стилски маркери у негативном значењу када се јавља (индиректно) омаловажавање и ниподаштавање саговорника, примери употребе деминутива у изјавама саучешћа, у исказима жудње за неким или нечим, у избегавању заповедног тона, у исказима порицања, негирања или ублажавања последица неке радње, и сл.

Наредно потпоглавље обухвата детаљну анализу вокативности у турском језику која се реализује употребом деминутивно-хипокористичких вокативних израза. Илустрацијом великог броја таквих примера кандидаткиња истиче да ословљавање саговорника у деминутиву представља део стратегије позитивне учтивости с циљем да се успостави блискост између говорника и саговорника. Такви изрази могу представљати апелативност или указивати на исказивање емоционалног става говорника према саговорнику. У раду се указује и на постизање експресивности у обраћању, пре свега, употребом деминутивно-хипокористичког суфикса *-cık*, а затим и на посебне говорне ситуације када се употребом деминутива личног имена или титуле постиже призивак омаловажавања или потцењивања, што укључује и посебну интонацију при обраћању саговорнику. Надовезујући се на тему обраћања, кандидаткиња у наредном поглављу анализира употребу деминутива у писменом обраћању као апелатива којима се осликава присност и љубав између аутора писма и особе којој се обраћа. У даљем раду се у оквиру теме усвајања језика обрађује питање деминутива и хипокористика у дечијем језику и питање улазне грађе. Даље, кроз преглед наслова књига за децу на турском језику анализирају се деминутивно-хипокористички суфикси и класе речи.

Као посебна тема у раду издвојено је поглавље под насловом *Деминутиви у кратким формама народне књижевности*. Кандидаткиња у овом поглављу обрађује деминутивне форме у народној поезији, бајкама, као и у кратким народним умотворевинама које заузимају веома важно место у турској народној књижевности и

представљају део усменог културног наслеђа. Загонетке, разбрајалице, брзалице и успаванке су форме које се врло често заснивају на игри речима, те су у њима своје место нашли и деминутиви. Улога деминутива у загонеткама је вишеструка, наиме, осим тога што се деминутивима описује појам који представља решење загонетке, маркирањем стилски неутралних речи се у језик загонетки уноси разноликост, а у стихованим загонеткама где се јављају асонанца и алитерација у деминутивним изведеницама приметан је и врло снажан звучни ефекат. Анализом великог броја примера загонетки кандидаткиња долази до закључка да се у тој краткој форми најчешће појављује суфикс -*sik*, а много ређе суфикси -*sak* и -*sa*. Разбрајалице су посебно занимљиве за анализу јер представљају говорне игре које, како би се постигла што већа експресивност, укључују акустичке фигуре и језичке бравуре. Како су у разбрајалицама због постизања ритма важни рима и понављање одређених гласовних група и речи, и изведенице са деминутивним суфиксима су у њима нашле своје место, а посебно суфикс -*sik*.

У поглављу *Контрастирање и преводна еквиваленција* указује се на међусобне сличности и разлике контрастирањем деминутива и хипокористика у турском и српском језику, као језичих универзалија. Кандидаткиња у избор језичких средстава при превођењу укључује и важност питања културних разлика.

У *Закључку* кандидаткиња резимира своје резултате.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

„Problem prevođenja srpskih odnosno-prisvojnih prideva na turski jezik“, *Orientalistika juče – danas - sutra*, Filološki fakultet, Beograd, 2019, стр. 151-167.

VII ЗАКЉУЧЦИ, ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Закључци донети у овом раду су вишеслојни. Истраживање је на првом месту показало да је деминуција процес који је врло активан у турском језику. Такође, у раду се закључује да се значење деминутива и деминутивних форми у турском језику реализује на нивоу текста, дакле, у оквиру одређеног контекста у ком су употребљене.

Два су аспекта за која се везују значења деминутива: квантитативни аспект који се односи на умањеност (у виду малих димензија, малобројност, кратак временски период и сл) и квалитативни аспект у експресивној функцији који се односи на говорников став у односу на некога или нешто (став који може да подразумева симпатију, саосећање, сажаљење, благонаклоност, омаловажавање и сл).

На основу обимног прегледа референтне лингвистичке литературе на тему деминуције и деминутива кандидаткиња истиче да за термин „деминутив“, који је своје место нашао у већини европских језика, у турском језику не постоји јединствен и општеприхваћен еквивалент.

Дијахронијским приступом прегледу ових суфикса у различитим развојним фазама турског језика кандидаткиња долази до закључка да је одређени број наставака задржао своју примарну (деминутивну или деминутивно-хипокористичку) функцију, док су се

неки наставци временом изгубили из употребе, неки су изгубили значење „мали“, неки су претрпели фонетске промене, код неких се бележи пад продуктивности, док су неки данас активни првенствено у лексикализацији и терминологизацији.

Пружајући велики број добро одабраних примера, кандидаткиња је успела да покаже фреквентност употребе деминутива у различитим функционалним стилевима, а посебно у књижевном и разговорном стилу. Као убедљиво најфреквентнији суфикс истиче се суфикс *-cik*, док су остали суфикси заступљени у мањој мери.

На основу прегледа великог броја релевантне лингвистичке литературе, кандидаткиња скреће пажњу на неуједначен и неусаглашен став турколога по питању систематизације, класификације и категоризације деминутива.

Када су у питању врсте речи, деминуција се у турском на првом месту јавља код именица, придева, прилога и заменица. Кандидаткиња закључује да се деминуција код осталих врста речи јавља у много мањој мери, истичући да такве форме најчешће представљају оцазонализме или стилске бравуре појединаца, с обзиром на то да су у највећој мери у питању творбено-морфолошки обрасци који се јављају у семантички слабо спојивим а често и у потпуности семантички неспојивим везама. Глаголска деминуција је тема која до сада није била обрађивана, а којој је кандидаткиња приступила са становишта српске лингвистичке мисли и која би могла да представља полазну основу за даља истраживања на ту тему.

У истраживању није потврђена даља деминуција у турском језику, што је представљало још један задатак овог рада. С друге стране, излазећи из оквира суфиксалне творбе, утврђен је и један облик нетипичне деминуције који се остварује у сфери квантификације (ублажавање садржаја основне лексеме помоћу *yarı* и *yarım*).

Посебна пажња посвећена је проблематици лексикализације и терминологизације у турском језику, при чему је извршена анализа различитих значењских реализација деминутивних форми с аспекта лексикологије. На основу анализа утврђено је да је код одређеног броја деминутивних изведеница присутна полисемантичност, као и то да су степени лексикализованости код таквих формација различити: одређени именички деминутиви имају самостална значења на пољу вишезначности, док се код неких деминутивно значење у потпуности изгубило (потпуна лексикализација). Тај процес губљења деминутивног значења доводи до терминологизације, најчешће путем метафоричких асоцијација према облику или изгледу неког појма. Закључује се да је терминологизација именичких деминутива честа појава.

Још један важан закључак овог истраживања јесте то да је у савременом турском језику примећена експресивизација језика. На основу анализе жаргонске лексике и језика свакодневне комуникације утврђено је појачана употреба наставака попут *-(i)ş*, *-oş*, *-o* и *-i* који се у турском налазе на периферији творбеног система.

Део овог истраживања чији су предмет контекстуалне реализације деминутива показао је шири инвентар прагматичке употребе деминутивних изведеница у турском. Наиме, приказом шареноликих значењских реализација деминутивно-хипокористичних изведеница, кандидаткиња је успела да на један нови начин илуструје богатство и могућност израза турског језика у сфери семантике и прагматике. На зналачки изабраним примерима показала је како деминутиви могу да утичу на богаћење израза и стила у турском. Утврђено је да деминутиви у турском имају врло широк распон експресивне вредности који се креће од хипокористичког, преко еуфемистичког, каткад и до

пејоративног и ироничног значења. Закључује се да се употребно значење деминутивних изведеница може одредити на основу контекста у којем су употребљене.

Посебан нагласак у раду је стављен на чин ословљавања у турском језику. Кандидаткиња потврђује хипотезу да усмено и писмено обраћање у турском подразумева употребу наставка за деминутив.

Истраживање је показало да се деминутивне форме често могу видети у кратким формама народне књижевности, посебно у загонеткама и разбрајалицама које се врло често базирају на игри речима.

Овим истраживањем у великој мери се проширује знање о семантици деминутивних образовања тако што су детаљно описане и објашњене контекстне ситуације у којима се таква различита значења деминутива реализују.

Посматрајући деминутиве из угла прагматике, они представљају групу речи чије се прагматичко значење издиже изнад форме и лексичког значења. У истраживању се закључује да је употреба деминутива једно од најчешћих средстава за умањивање наметања у говорним чиновима.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

На основу *Правилника о поступку провере оригиналности докторских дисертација које се бране на Универзитету у Београду* и налаза у извештају из програма „iThenticate”, извршена је провера оригиналности докторске дисертације „Проучавање деминуције у турском језику с творбеног, семантичког и прагматичког аспекта”.

Комисија сматра да је мср Смиљана Ристић Бојанић у својој дисертацији под називом „Проучавање деминуције у турском језику с творбеног, семантичког и прагматичког аспекта” успешно обрадила ову комплексну и захтевну тему која није довољно истражена у научној турколошкој литератури. Рад Смиљане Ристић Бојанић одликује еkleктичан приступ истраживању и примерен начин приказивања и тумачења добијених резултата. Кандидаткиња прегледно излаже досадашња истраживања о деминуцији у страним и српским лингвистичким истраживањима, а засебно у турским изворима. Из детаљне анализе творбе и употребе деминутива и хипокористика у турском језику, показаних на веома илустративним примерима, закључује се да је кандидаткиња користила више истраживачких метода као и оригиналне и различите изворе, што говори о свестраном и озбиљном приступу обради постављеног предмета истраживања. Дисертација је обухватила веома широк дијапазон деминутива и хипокористика са детаљним објашњењима њихових карактеристика. Рад је поткрепљен добро одабраним адекватним примерима и одговарајућим образложењима, са закључним мишљењем и коментарима.

С обзиром на то да је деминуција у турском језику до сада углавном обрађивана у области творбе речи, у овој дисертацији деминуција се истражује и с аспекта семантике и прагматике, што представља оригиналан и научно релевантан допринос турколошким истраживањима. Резултати истраживања деминуције у турском језику на начин који је представила кандидаткиња чине значајан допринос и дају путоказ и могућности за даља истраживања из ове области.

IX ПРЕДЛОГ

На основу свега наведеног, Комисија позитивно оцењује докторску дисертацију мср Смиљане Ристић Бојанић *Проучавање деминуције у турском језику с творбеног, семантичког и прагматичког аспекта* и са задовољством предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да извештај прихвати и упути га Већу друштвено-хуманистичких наука Универзитета у Београду на сагласност и да кандидаткињу Смиљану Ристић Бојанић позове на усмену одбрану.

Комисија

др Мирјана Теодосијевић, редовни професор

др Ксенија Ајкут, редовни професор

др Октај Ахмед, редовни професор

У Београду,
16.07.2020.